

Topalekua

119 zk. 2024ko martxo

UPV/EHUko GIZARTE KONTSEILUA
CONSEJO SOCIAL DE LA UPV/EHU

UNIBERTSITATE PUBLIKOKO LANGILE-GASTUAK GUZTIRAKOAREN IA % 73 DIRA

UPV-EHUK 531 milioi euroko aurrekontua izango du aurten, 2023an baino % 7,3 gehiago

Euskal Herriko Unibertsitateak 531 milioi eurotik gorako aurrekontua izango du aurten, 2023an esleitutakoa baino % 7,3 handiagoa, 2013an hasitako etengabeko hazkunde-joerari eutsiz.

Euskal Herriko Unibertsitateko Gizarte Kontseiluaren osoko bilkurak martxoaren 13ko bilkuran eman zion oniritzia UPV/EHUren 2024ko ekitaldirako aurrekontuari, unibertsitate horretako Gobernu Kontseiluak joan den otsailaren 22an onartutako proiektua eta proiektu horri buruz Gizarte Kontseiluko Ekonomia eta Finantza Batzordeak egindako txostena aztertu ondoren.

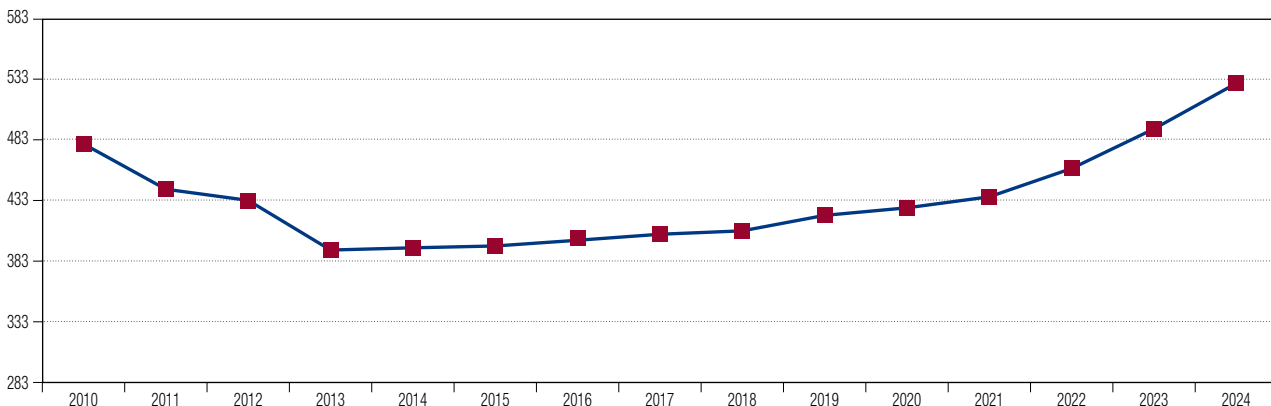
Urte honetarako onartutako aurrekontutik 466,1 milioi euro aurrekontu arruntari dagozkio, 39,4 milioi programa-

kontratuei, 25 milioi inbertsioetarako urte anitzeko planari eta 0,45 milioi UPV/EHUko Gizarte Kontseiluari (azken ekitaldietako kopuru bera).

Guztizko diru-sarrera guztien ia % 91 jasotako transferentzia arrunten eta tasen eta beste diru-sarrera batzuen baturari dagokio (adibidez, zerbitzuen salmenta). Bestalde, jasotako kapital-transferentziek diru-sarreraren % 8 emango dute.

AURREKONTUAREN BILAKAERA 2010-2024

AURREKONTUA

(1. orritik dator)

Euskal unibertsitate publikoaren diru-sarreraren %73 inguru Euskal Autonomia Erkidegoko aurrekontu orokorretatik datoz, %8,4 tasa akademikoetatik eta beste %18,7 unibertsitatearen jardueratik eratorritako diru-sarreretatik (kanpoko kontratuak, ikerketa-proiektuak, titulu propioak...).

Inbertsio errealen gehikuntza

Kapitulukako azterketan, **aurtengo gastuaren zati nagusia langileria-gastuetara bideratuko da, 387 milioi euro** (ia guztizkoaren %73, aurreko ekitaldiko %77aren aldean). Pertsonal-gastuen partida 15,3 milioi euro igo da azken urtean, hau da, urtean %4,12. **2023ko ekitaldiarekin alderatuta gehikuntzarik handiena izan duen kapitulua Inbertsio Errealena izan da**, 20 milioi euroko gehikuntzarekin.

Hala, aurrekontu berriko proiekturik aipagarrienetako bat azpiegiturak hobetzeko 32 milioi euroko partida da. Kopuru horretatik, 25 milioi **Medikuntza eta Erizaintza Fakultateak Bilbon izango duen eraikin berrirako** izango dira. Azpiegitura hori 2023an hasi zen eraikitzen, 3,5 milioi eurorakin. Guztira, 62 milioi euroko aurrekontua egin zen, 2023tik 2026ra bitartean.

Gainera, UPV/EHUko Azpiegiturak Hobetzeko Urte Anitzeko Plan Bereziari lotutako hainbat inbertsio proiektatu dira, besteak beste, jasangarritasuna, irisgarritasuna eta eraikinen segurtasuna. Era berean, nabarmendu behar da beste 5 milioi euroko inbertsioa aurreikusten dela Unibertsitate Sistemaren Lege Organiko (LOSU) berria ezartzeko kostu gisa.

	2024 PROIEKTUA	2023 PROIEKTUA	ALDARUNTZA	
			ZENBATEROA	%
DIRU-SARRERAK				
Tasak eta beste diru-sarrera batzuk	56.454.000	55.690.000	764.000	1,37
Tasak: Tasa akademikoak	31.755.000	31.755.000	0	0,00
Administrazio- eta idazkaritza-tasak	2.000.000	2.000.000	0	0,00
Titulu propioen tasak	1.600.000	1.600.000	0	0,00
Beste tasa batzuk	1.035.000	1.035.000	0	0,00
Zerbitzuen salmenta: Kanpoko kontratuak	12.164.000	11.500.000	664.000	5,77
Beste diru-sarrera batzuk	7.900.000	7.800.000	100.000	1,28
Jasotako transferentzia arruntak	425.231.447	403.181.854	22.049.593	5,47
Ondare-sarrerak	400.000	400.000	0	0,00
Inbertsio errealak besterentzea	336.000	0	336.000	100,00
Kapital-transferentziak	48.159.885	34.801.160	13.358.725	38,39
Bestelakoak	450.000	450.000	0	0,00
Gizarte Kontseilua	450.000	450.000	0	0,00
DIRU SARRERAK GUZTIRA	531.031.332	494.523.014	36.508.318	7,38
GASTUAK				
Pertsonal gastuak	387.199.403	371.892.406	15.306.997	4,12
Funtzionarioak	149.408.030	142.739.656	6.668.374	4,67
Lan-kontratudunak	141.586.045	136.967.432	4.618.612	3,37
Bestelakoak	30.766.750	30.837.054	-70.304	-0,23
Prestazioak eta gastu sozialak	65.438.579	61.348.264	4.090.314	6,67
Funtzionamendu-gastuak	89.960.575	88.723.931	1.236.644	1,39
Errentamenduak	368.724	386.892	-18.168	-4,70
Inbertsioen konponketa eta kontserbazio arrunta	4.444.617	4.327.608	117.009	2,70
Bulegoko materiala	3.271.792	3.135.310	136.482	4,35
Hornidurak	44.323.853	44.543.956	-220.104	-0,49
Hainbat gastu	7.971.263	8.066.646	-95.383	-1,18
Beste enpresa batzuek egindako lanak	26.397.990	25.174.714	1.223.276	4,86
Zerbitzuagatiko kalte-ordaina	3.182.336	3.088.806	93.530	3,03
Finantza-gastuak	78.284	95.613	-17.329	-18,12
Gastu arruntetarako transferentziak eta dirulaguntzak	4.451.366	4.513.147	-61.781	-1,37
Inbertsio errealak	47.370.593	27.344.467	20.026.126	73,24
Eraikinen eta bestelako eraikuntzak	32.042.531	12.185.100	19.857.431	162,96
Makineria, instalazioak eta tresneria	400.715	413.466	-12.751	-3,08
Garraio-elementuak	47.500	18.500	29.000	156,76
Altzariak eta tresnak.	704.675	702.910	1.765	0,25
Informazio-prozesuetarako ekipiak	1.814.708	1.650.954	163.754	9,92
Ekipamendu zientifikoa	7.279.973	7.338.538	-58.565	-0,80
Bestelako ibilgetu materiala	5.080.490	5.034.717	45.773	0,91
Ibilgetu immateriala	0	281	-281	-100,00
Finantza-aktiboen aldakuntza	70.000	70.000	0	0,00
Finantza-pasiboak	1.451.111	1.433.450	17.661	1,23
Bestelakoak	450.000	450.000	0	0,00
Gizarte Kontseilua	450.000	450.000	0	0,00
GASTUAK, GUZTIRA	531.031.332	494.523.014	36.508.318	7,38

UPV-EHUren 2021eko kontuen aldeko iritzia

Herri Kontuen Euskal Epaitegiaren Osoko Bilkurak duela gutxi onartu du Euskal Herriko Unibertsitatearen eta haren bi fundazioen (EHUko Medikuntzaren eta Zientzien Historiaren Euskal Museoa eta Udako Ikastaroak) jarduera ekonomiko-finantzarioaren fiskalizazio-txostena, 2021eko ekitaldiari dagokiona.

Txostenaren arabera **-Ana Helguera HKEEko presidentek Gizarte Kontseiluaren Osoko Bilkuran aurreikusi zuen, Inmaculada Anda sailburuarekin eta**

Mª José Garcíarekin batera, unibertsitateak bere jarduera ekonomiko-finantzarioa arautzen duen lege-araudia bete zuen urte horretan, akats puntualekin, bai Langileen arloan, bai Administrazio Kontratazioaren arloan.

Txostenak erakusten duenez, ekitaldi batean 13,2 milioi euroko emaitza arrunt positiboa izan zuen (egiaztatuta da UPV/EHUk zorpetu gabe jarraitzen zuela 2021ean), eta gastu orokorretarako diruzaintzako soberakina, berriz, 26,5 milioi euro igo zen 2020ko ekitaldiarekin alderatuta.

16 ETA 24 URTE BITARTEKO GAZTEEN BEHIN-BEHINEKOTASUN TASAK BIKOIZTU EGITEN DU ALDI BATERAKO LANGILEEN EHUNEKOA

Lan-merkatuak gazteenak zigortzen ditu

BBVA Fundazioaren "Gazteriaren oraina eta etorkizuna. Ikuspegi sozioekonomikoa" azterlanak nabarmentzen du egungo lan-merkatuak egiturazko arazoak dituela enpleguaren kantitatearekin eta kalitatearekin lotuta, eta arazo horiek bereziki eragiten dietela gazteen egungo eta etorkizuneko bizi-baldintzei.

Espainiako lan-merkatuaren egiturazko arazoaren artean, BBVA Fundazioaren azterlanak –Francisco Pérez Garciak zuzendua– gazteen langabezia-tasa handia nabarmentzen du. Azterlanean gogorarazten da 2021ean gazteen langabezia-tasa (16 eta 24 urte bitarteko gazteak) **% 34,8ra iritsi zela**. Ehuneko hori 2020ko datua baino 3,5 puntu txikiagoa zen, langabezia-tasa orokorraren bikoitza baino gehiago (langabezia-tasa % 14,8koa zen).

Era berean, **behin-behinekotasun handiaz hitz egiten da (%55,2 biztanleriaren segmentu horretan, tasa orokorraren bikoitza), baina baita gazteen enpleguaren prekaritateaz edo Espainiako merkatuaren gehiegizko zurruntasunaz ere, biztanleria-segmentu hori zigortzen duena**. Faktore horien baturak lan-bizitzaren hasieran soldata oso baxuak egotea errazten du "eta herrialdeko giza baliabideak eta herrialdeak bere garapen profesionalean egiten duen inbertsioa alferrik galtzea dakar".

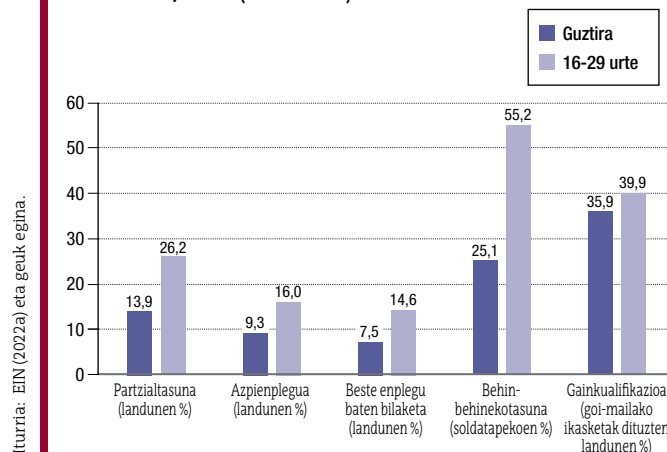
Espainiako lan-merkatuaren beste ezaugarri bereizgarri bat luzaroko langabezia ugaria da. 16 eta 29 urte bitarteko gazteak luzaroko langabe guztien % 20 dira (45-59 urte bitarteko taldeak du posiziorik okerrera, luzaroko desokupazio mota horren guztizkoaren % 40 baitira). Gainera, gazteenek gainerako adin-taldeek baino sentzibilitate handiagoa dute beren enpleguaren eta ziklo ekonomikoaren artean. Aldakortasun handiago horrek gazteen enpleguaren prekaritate handiagoa islatzen du.

Gazteen enpleguaren ginkualifikazioa

Beste gako interesgarri bat gazteek aurreko belaunaldiekin alderatuta duten lanbide-heziketa handiagoa da. Hala, 2021ean, goi-mailako ikasketak zituzten landunen ia % 36 ikasketa-maila txikiagoa izatea nahikoa izango litzatekeen okupazioetan zeuden, eta **ehuneko hori ia % 40ra igotzen da 16 eta 29 urte bitarteko gazteen artean**.

Ginkualifikazio horrek ez dakar enplegu-kalitate handiagoa, soldata-aukera hobeak edo lan-baldintza hobeak, guztiz kontrakoa baizik. Hala, txostenaren egileen iritziz,

16 ETA 29 URTE BITARTEKO GAZTEEN ENPLEGUAREN KALITATEA BIZTANLERIA OSOAREKIRO. ESPAINIA, 2021 (ehunekoak)

Espainiako langabezia-tasa handiak berekin dakar giza baliabideak ez aprobetxatzea, "eta gazteek beste belaunaldi batzuek baino kualifikazio-maila handiagoak dituztenez eta langabezia handiagoa dutenez, **herrialdeak giza kapitalean egiten duen inbertsioa alferrik galtzea gertagarriagoa da**".

Ikasketak eta enplegua

Interesgarria da, halaber, ikasketen eta enpleguaren arteko erlazioari buruz egiten den azterketa. Hala, **ikasketa-mailak gora egin ahala, langabeziak behera egin duela egiaztatzen dute** lanaren egileek. Krisi-garaietan, prestakuntza handiena duten gazteek hobeto mantentzen dituzte beren enpleguak. Horren adibide da, 2021ean, gazteen langabezia-tasa, oinarriko, erdi-mailako eta goi-mailako hezkuntza-mailatan, % 46,4, % 33,1 eta % 24,5 izan zela, hurrenez hurren, 16-24 urteko segmentua kontuan hartuta. Tasa horiek guztiak oso handiak izanik, prestakuntzak argi eta garbi laguntzen du okupazioa hobetzen eta langabezia-tasak murrizten.

Unibertsitateko tituludunen lan-heterogeneotasuna

BBVAren txostenak agerian uzten du gazteen lan-egoera ez dela homoginoa, eta norbanakoek lanpostuan dituzten ezaugarriek edo gaitasunek eragin esanguratsua dutela lan-munduan sartzeko orduan. **Heterogeneotasun hori adin-azpitaldeetan ageri da, baina baita ikasketa-mailaren arabera taldeetan ere**, batez ere goi-mailako ikasketak dituztenen kasuan (alde ho-

riek handiagoak dira atzeraldian), jarduera-sektorearen eta okupazio-motaren arabera. Gainera, sexuaren arabera soldata-alde handiak daude. Hala, emakumeen soldatak gizonenak baino txikiagoak dira gazteen artean ere, nahiz eta soldata-arrakala gainerako adin-taldeetan baino txikiagoa izan.

EKINTZAILTZAREN EUSKAL BEHATOKIAREN AZTERLAN BATEN ARABERA, EKINTZAILEEN BATEZ BESTEKO ADINA 43 URTEAN MANTENTZEN DA, BAINA 51 URTERA IGOTZEN DA DAGOENEO FINKATUTA DAUDEN PROIEKTUETAN

18 eta 64 urte arteko euskal biztanleriaren % 5,2k bere enpresa-proiektuaren alde egiten du

Euskal Autonomia Erkidegoko hamar heldutatik lauk soilik uste dute beren negozioa abian jartzeko gaitasunak eta trebetasunak dituztela; gainera, ekiteko orduan porrot egiteko beldurra oztupo edo oztupo bat da euskal biztanleen % 60rentzat.

Euskal Autonomia Erkidegoari buruzko azken *GEM txostenak* (Global Entrepreneurship Monitor), *Euskal Ekintzailetzaren Behatokia-Observatorio Vasco del Emprendimiento (EEB-OVE)* izenekoak, ekintzaileen profila aztertzen du, bai eta beren enpresa-proiektuak abian jartzeko eta jauzia egiteko dituzten motibazioak eta beste gako batzuk ere. Jasotako ondorioetako bat da EAEko ekosistema ekintzaileen lanak **ez duela lortzen ekintzailetza aukera profesional irigarri gisa eramatea**. Ildo beretik, soilik % 35ek adierazi du pertsona ekintzaile bat ezagutzen duela.

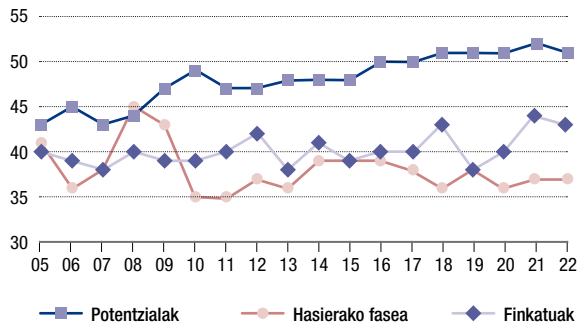
Azterlanaren egileek erakusten dute Euskadiko Jarduera Ekintzaileen Tasa (JET) –gizarte baten jarrera ekintzailea neurtzen duen parametroetako bat– pixka bat handitu zela 2022an. **Urte horretan, 18 eta 64 urte arteko biztanleriaren % 5,2 inplikaturik egon zen negozio berri bat abian jartzeko**, aurreko urteko erregistroa baino ehuneko hiru hamarren gehiago, eta 2020an erregistratutako geldialdiaren ondoren, COVID-19aren pandemia hasi zen urtean.

Adierazle horrek 2004. urteaz geroztik izan duen batez besteko historikoarekin alderatuz gero, Euskadiko 2022ko JET batez besteko hori (% 4,6) baino sei hamarren gorago ze goen. Azterlanaren egileen iritzi, horrek «*susperraldi-bide egonkorra sendotzen du 2010eko hamarkadaren ondoren, non jarduera ekintzaileen ohiko tasak % 4tik beherakoak ziren*». Hala ere, finkatutako fasean dauden proiektuetako biztanleria ekintzailea **hirugarren urtez jarraian jaitsi da, % 4,9ra iritsi arte**. 2004-2022 aldian adierazle horren batez bestekotik (% 6,7) ia ehuneko bi puntu beherago.

Ekintzaileen zahartzea

2022ko ekintzaileen batez besteko adinari erreparatzen badiogu prozesu ekintzailearen etapetan, **alde nabarmenak ikusten dira**. Ekintzaile potentzialak deiturikoen kasuan, batez besteko adina 37 urtekoa da; **hasierako fasean dauden ekintzaileen kasuan, 43 urte inguru dituzte** –adin hori mantendu egiten da azken urteekin alderatuta–, eta proiektu finkatuetan dauden ekintzaileen

EKINTZAILEEN BATEZ BESTEKO ADINAREN BILAKAERA, NEGOZIO-ETAPEN ARABERA

kasuan, 51 urtera iristen da. Datu horrekin lotuta, GEM txostenak erakusten du Euskadiko pertsona ekintzaileen % 62,6k goi-mailako ikasketak dituela, aurreko urtean % 58,8koa izan arren.

Nazioarteko konparazioan, **Euskal Autonomia Erkidegoak hasierako fasean dagoen biztanleria ekintzailea du, adin bereziki aurreratuarekin**. Diru-sarrera handiak dituzten herrialdeen taldeari dagokionez, Euskadi lehen postuan dago 35-44 urteko adin-tartean JETren ehunekoari dagokionez –JETren % 41,3 urkila horretan dago–, hirugarren postuan JETren proportzioari dagokionez (55-64 urte), eta azkenaurrereko posizioan 25-34 urteko adin-tartean –kasu honetan, Japoniak soilik gainditzen du JETren zatia–.

Erreferente ekintzailea Europan

Ekintzailetzaren Euskal Behatokiak adituek nabarmen-tzen dute Euskadiko testuinguru ekintzailea «*ekosistema ekintzaile erreferente*» gisa identifikatzen duen posizioan mantentzen dela, bai estatuan, bai nazioartean. Euskal Autonomia Erkidegoa, Europan, hirugarren postuan dago Herbehereen eta Letoniaren atzetik, eta nazioarteko konparazioan AEBren antzeko balorazioa jasotzen du.

GEM EKINTZAILTZAZ-ADIERAZLE NAGUSIAK EAE. 2020-21 ETA 2021-22 URTEEN ARTEKO ALDERAKETA 2021-22

Helduek beren gaitasunei eta ekintzailetzarako testuinguruari buruz dituzten pertzepzioak (18-64 urteko biztanleriaren %)	2020	2021	2022
Hurrengo sei hilabeteetan ekiteko aukerak hautematen ditu	% 16,5	% 34,3	% 26,2
Ekintzailetzarako ezagutzak eta trebetasunak dituela hautematen du	% 50,0	% 46,0	% 40,1
Porrotaren beldurra ekiteko oztopotzat hartzen du	% 65,6	% 61,5	% 59,5
Hasi diren beste pertsona batzuk ezagutzen dituela hautematen du	% 35,0	% 36,1	% 35,3
Negozio bat hastea erraza dela hautematen du	% 40,8	% 42,5	% 36,0
Jarduera ekintzailearen adierazleak (elkarriketatutako helduen gaineko %)	2020	2021	2022
Datozen hiru urteetan ekiteko asmoa duela adierazi du	% 6,5	% 8,0	% 7,6
JET (18-64 urteko guztizko biztanleriaren gaineko %)	% 5,3	% 4,9	% 5,2
JET Emakumezkoak (18-64 urteko emakumeen guztizkoaren gaineko %)	% 5,0	% 5,2	% 5,0
JET Gizonezkoak (18-64 urteko gizonezko guztizkoaren gaineko %)	% 5,5	% 4,7	% 5,4
Negozio bateratuetan inplikaturik egiten duen biztanleriaren % (>3 urte)	% 5,8	% 5,2	% 4,9
Azken urtean negozio bat saldu, itxi edo bertan behera utzi duzu	% 1,0	% 1,8	% 1,7